

Constantin PARASCHIVESCU

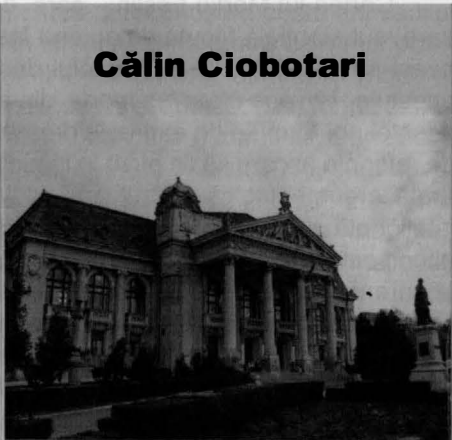
Investigație teatrologică

Cunoscut din paginile acestei reviste cu comentarii pertinente despre spectacole (ale Iașului, Îndeosebi), Călin Ciobotari publică un volum de interviuri cu o serie de actori ai "Casei lui Alecsandri" de la Copou, cu titlul – pretențios în aparență – **O „istorie” dialogată a Teatrului Național Iași** (Prințep Edit, Iași, 2010). Pretențios, pentru că pare a angaja mai mult decât oferă niște relatări individuale despre trecutul și prezentul Teatrului Național din Iași, o perspectivă relativă și limitată totuși a parcursului său. Mărturiile, stimulate de întrebările autorului ținând integrarea și evoluția lor în ansamblul scenei ieșene, conturează totuși, împreună, aspecte caracteristice unei etape din activitatea sa, devin pagini de referință despre a doua jumătate a secolului trecut, cu prelungire în actualul deceniu. Asta, pentru că domnul Călin se adresează cu precădere seniorilor trupe, actori care au împlinit șaiszeci și șaptezeci de ani, cu experiență și puncte de vedere edificatoare. Sunt 11, de la Mihaela Arsenescu Werner, născută în 1949 (61 de ani), la Constantin Popa și Sergiu Tudose, născuți în 1936 (74 de ani). Mai mult de jumătate cu peste patru decenii la Iași (Sergiu Tudose, Cornelia Gheorghiu, Petru Ciubotaru, Constantin Popa, Violeta Popescu, Emil Coșeru), ceilalți, cam trei decenii (Gelu Zaharia, Florin Mircea, Mihaela Arsenescu Werner) sau două și ceva (Dionisie Vitcu, Liviu Manoliu). Cu succinte date biografice și o listă selectivă de roluri pentru fiecare, distincții, activități didactice, colaborări radio-TV, turnee în străinătate. (Mă nedumerește, la acest capitol, mențiunea că au fost declarați "Societari de onoare ai Teatrului Național din Iași" numai Florin Mircea și Constantin Popa, iar eu știu că au mai fost și alții. Ori ei nu s-au declarat, ori n-au dat importanță titlului).

Investigația relevă câteva aspecte definitorii. Astfel, unii elogiază profesionalismul și renumele trupei din trecut, anii șaiszeci în special: „un mare respect pentru sala aceasta în care lumea intra ca într-un templu” (Florin Mircea), „erau foarte mari actori [...] corifei” (Petru C.), „o garnitură senzațională” (Cornelia Gh.), „fiecare reprezenta o personalitate distinctă” (Violeta P.). Alții îl socotesc rutinat – „era pe atunci un teatru foarte convențional” (Dionisie V.), „conservatorism la nivelul trupei și al repertoriului” (Liviu M. – dar dumnealui e la Iași din 1989). Sunt opinii nuanțate și uneori diferite în privința trupei actuale – „echilibrată”, zice Emil C., „eterogenă”, e de părere Dionisie V.; bună, declară Gelu și Sergiu, câtă vreme Costică Popa spune nedumerit: „nu prea știu ce-i cu trupa de astăzi”; „Nu dispunem de tineri”, precizează domnul Florin, în consens cu Liviu, „Lipsită de tinerețe”; dar tot el acuză și o anomalie – „La Iași fiecare face ce vrea”, iar talentatul Dionisie e chiar nedrept – „la Iași nu există actori competitivi pe plan național” (Ei, nu...!). Viitorul e văzut în general bine, optimist, cu reîntoarcere la repere solide. Sigur că toți așteaptă cu nerăbdare terminarea lucrărilor de consolidare la clădirea tradițională, sătui de provizoratul prelungit la Sala Uzină, la „Cubul” unde vin mai puțini spectatori.

Chestiunile strict profesionale sunt legate de îndatorirea formativ-educativă, artistul poate fi, prin responsabilitatea indusă de imaginea sa publică, formator de opinie, de gust estetic, de atitudine

Călin Ciobotari

O „istorie” dialogată a Teatrului Național Iași

civică" (Mihaela). Întrebați dacă cred în necesitatea actorului cult, Emil Coșeru afirmă prompt „Neapărat”, iar Costică Popa nuantează: „Actorul are o inteligență specifică lui, poate fi incult, însă dacă are inteligență scenică este salvat”. Am reținut și termenul „actor de regizor”, cum se declară Cornelia Gheorghiu și Petru Ciubotaru – „Am nevoie de un control exterior în care să cred și care să creadă în mine”, zice dânsul, „În mâinile unui regizor bun am devenit, însă, de fiecare dată aluat”, adaugă actrița. „Dar celor mai puțini buni li se cuvine – menționează fără echivoc Mihaela – o recalificare, le-ar trebui interzisă practica. Torturarea actorului prin incompetență ar trebui interzisă printr-o lege specială”. Absentând o vreme din teatru, Cornelia Gheorghiu a urmărit totuși niște spectacole și a rămas cu impresia că „lipsește regizorul cu R mare”, iar Florin Mircea sesizează că au apărut „adepti ai conjuncturalității” și că „În ciuda unor vârfuri, care sunt tot cele de-atunci, cred că avem de-a face cu o involuție a regizorilor, a artei regiei în general”, ceea ce e exagerat. Ca și alții, Sergiu Tudose deplânge absența Cătălinei Buzoianu la Iași de mai mulți ani – „Îmi dau lacrimile numai când îmi amintesc cum ne fermecau descrierile Cătălinei”. Liviu Manoliu e dezolat – „regizorii teatrului nu prea mă joacă” și își pune nădejdea în managerul Hadji-Culea și prezența lui Silviu Purcărete la realizarea unui spectacol (*Uriășii munților* de Pirandello). În prefața volumului, cunoscutul cronicar local Ștefan Oprea se arată uimit să afle că la Iași nu mai există critică... „Am aflat cu surprindere că nici eu și nici alți confrăți ai mei nu mai scriem, că nu mai avem pagină în ziare”. Posibil în unele ziare locale, dar în altele și în reviste (*Teatrul azi*, *Convorbiri literare*, *Scena Ro*) sunt prezenți Ștefan Oprea, Oltița Cântec, Constantin Paiu, cred că și Sorina Bălănescu.

Mai multe voci îl consideră pe profesorul Ilie Grămadă ca fiind cel mai bun director în perioada evocată: cu inițiative în atragerea unor absolvenți pentru scena ieșeană, primesc aprecieri și actorul Teofil Vâlcu și scriitorul Mircea Radu Iacoban, care au condus o vreme destinele instituției.

Alerte, variate, dialogurile domnului Ciobotari cu o parte din actorii ieșeni conturează, într-adevăr, o istorie vie, sinceră și autentică a teatrului, cu detalii și idei prețioase, fără didacticism. Se parcurg cu interes, ca un roman din fascicule subiective, care, deși încheat din asemenea unghiuri personale diverse, redă cu personalitate obiectivă o pagină de reală existență artistică. E meritul lui Călin Ciobotari de a fi inițiat acest soi de investigație, cu competența teatrologului – și aflu din context și a dramaturgului –, care se înscrie, cum zice tot domnul Ștefan Oprea, „cu voce proprie, în acest peisaj cu flori și spini”.

Carmen MIHALACHE

„Fiind băiet,
redacției bucurăstene a treierem...”

Ce-mi place mie la jurnale este că le pot citi alandala. Deschid la întâmplare cartea și mă opresc la pasajele care-mi fac cel mai tare cu ochiul, stârnindu-mi curiozitatea. Mai ales când mă apucă stenhoria, lectura unor pagini de jurnal, scrise cu sprinteneală, cu simț ludic, e una cu efecte salvatoare. O astfel de plăcută petrecere a timpului am avut cu *Jurnal teatral – 4* (apărut la Editura Opera Magna, Editura Pim, Iași, 2009), semnat de Bogdan Ulmu, autor care se simte foarte în largul lui în acest gen de scriere, din moment ce a ajuns la numărul de volume amintit deja. Îl încurajează să-și publice filele de jurnal și spusele lui Cioran, potrivit cărora adevărul unui creator trebuie căutat mai curând în scrisori, decât în operă, care-i un „accident”, *evenimentele* reale fiind epistolele, mărturisirile. Fire colocvială prin excelență, Bogdan Ulmu, fin *gourmet*, iubitor de taifasuri cu prietenii, bine împănate de vorbe de duh, afirmă că s-ar simți cumva sărac și incomplet fără această formă de comunicare cu semenii, materializată în pagini